

Φώτη Κόντογλου: «Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος»

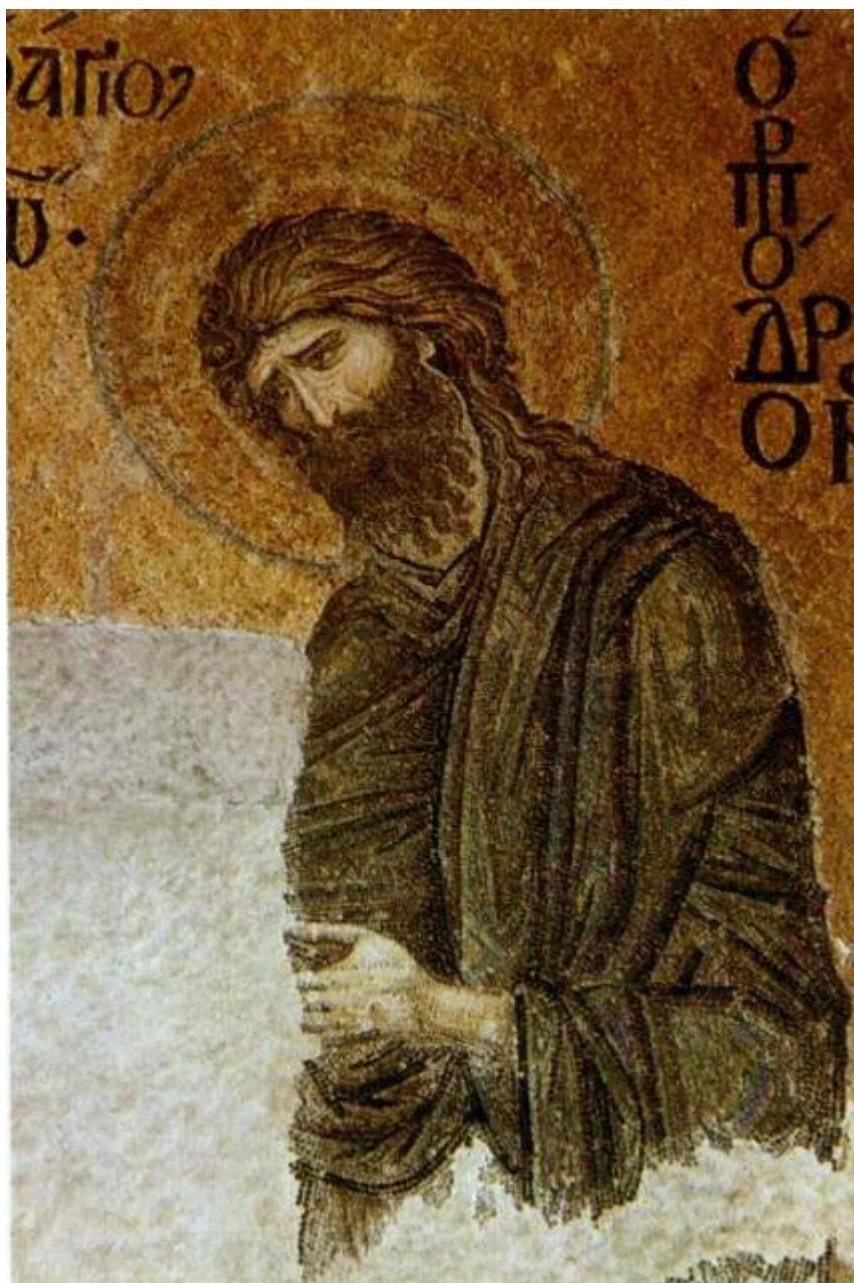
/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Σήμερα που γράφω, μέρα Τετάρτη, 29 Αυγούστου, είναι η μνήμη του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Χθες το βράδυ ψάλαμε τον Εσπερινό κατανυκτικά σ' ένα παρεκκλήσι, κ' ήτανε μοναχά λίγες γυναίκες και δυο-τρεις άνδρες. Σήμερα το πρωί ψάλαμε τη λειτουργία του πάλι με λίγους προσκυνητές. Τα μαγαζιά ήτανε ανοιχτά, όλοι δουλεύανε σαν να μην ήτανε η γιορτή του πιο μεγάλου αγίου της θρησκείας μας. Αληθινά λέγει το τροπάρι του "Μνήμη δικαίου μετ' εγκωμίων, σοι δε αρκέσει η μαρτυρία του Κυρίου, Πρόδρομε". Με εγκώμια και με ευλάβεια γιορτάζανε άλλη φορά οι ορθόδοξοι χριστιανοί τον Πρόδρομο, αλλά τώρα του φτάνει η μαρτυρία του Κυρίου. Αυτή η μαρτυρία θ' απομείνει στον αιώνα, είτε τον γιορτάζουνε είτε δεν τον γιορτάζουνε οι άνθρωποι, είτε τον θυμούνται είτε τον ξεχάσουνε. Κ' η μαρτυρία είναι τούτη: πως ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος είναι "ο εν γεννητοίς γυναικών μείζων" δηλ. "ο πιο μεγάλος απ' όσους γεννηθήκανε από γυναίκα" κατά τα λόγια του ίδιου του Χριστού. Γι' αυτό κ' η Εκκλησία μας ώρισε να μπαίνει το εικόνισμά του πλάγι στην εικόνα του Χριστού στο εικονοστάσιο της κάθε ορθόδοξης εκκλησίας.

Ο ιερός Λουκάς αρχίζει το Ευαγγέλιό του με την ιστορία του Προδρόμου και λέγει "Εγένετο εν ταις ημέραις Ηρώδου του βασιλέως της Ιουδαίας ιερέυς τις ονόματι Ζαχαρίας εξ εφημερίας Αβιά": "Στις μέρες του Ηρώδη του βασιλιά της Ιουδαίας ήτανε ένας ιερέας Ζαχαρίας από την εφημερία του Αβιά, κ' η γυναίκα του ήτανε από τις θυγατέρες του Ααρών και τη λέγανε Ελισσάβετ• κ' ήτανε δίκαιοι κ' οι δυο ενώπιον του Θεού, γιατί πορευόντανε με όλες τις εντολές και με τα δικαιώματα του Κυρίου, αψεγάδιαστοι. Και δεν είχανε παιδί, γιατί η Ελισσάβετ ήτανε στείρα, κ'

ήτανε κ' οι δυο περασμένοι στην ηλικία. Και κει που λειτουργούσε τη μέρα που ήτανε η σειρά του να λειτουργήσει ο Ζαχαρίας, και μπήκε στο ιερό να θυμιάσει, κι' ο κόσμος προσευχότανε έξω κατά την ώρα που θυμιάζε. Και φανερώθηκε στον Ζαχαρία ένας άγγελος Κυρίου και στεκότανε δεξιά από το θυσιαστήριο. Και ταραχθηκε ο Ζαχαρίας σαν τον είδε, κ' έπεσε φόβος απάνω του. Και του είπε ο άγγελος: Μη φοβάσαι, Ζαχαρία• γιατί ακούσθηκε η δέησή σου, κ' η γυναίκα σου θα γεννήσει γυιο και θα βγάλεις τόνομά του Ιωάννη• και θάναι για σένα χαρά κι' αγαλλίαση, και πολλοί θα χαρούνε για τη γέννησή του• γιατί θάναι μέγας ενώπιον του Κυρίου, και να μην πει κρασί κι' άλλα πιοτά, και θα είναι γεμάτος από άγιο Πνεύμα από την κοιλιά της μητέρας του, και θα γυρίσει πολλούς από τους γιους του Ισραήλ στην πίστη του Θεού τους. Κι' αυτός θα έλθει μπροστά απ' αυτόν με το πνεύμα και με τη δύναμη του Ηλία, για να γυρίσει τις καρδιές των πατέρων στα παιδιά τους κι' ανθρώπους ανυπάκουους στη φρονιμάδα, και για να ετοιμάσει για τον Κύριο λαό διαλεγμένον. Κ' είπε ο Ζαχαρίας στον άγγελο: Από τι θα καταλάβω πως θα γίνουνε αυτά που λες; γιατί εγώ είμαι γέρος κ' η γυναίκα μου περασμένη. Και του αποκρίθηκε ο άγγελος και του είπε: Εγώ είμαι ο Γαβριήλ που παραστέκουμαι μπροστά στο Θεό, και στάλθηκα να σου μιλήσω και να σου φέρω την καλή είδηση. Και να, θα πιασθεί η λαλιά σου και δεν θα μπορείς να μιλήσεις, ως τη μέρα που θα γίνουν όλα αυτά, επειδή δεν πίστεψες στα λόγια μου που θα γίνουνε στον καιρό τους. Κι' ο λαός περίμενε νάβγει από το ιερό. Και σαν εβγήκε, δεν μπορούσε να μιλήσει, και καταλάβανε πως είδε κάποια οπτασία μέσα στο ιερό. Κ' εκείνος τους έγνεφε κ' ήτανε κουφός”.

Ναός Της Θεού Σοφίας, Κωνσταντινούπολη

Κι' αληθινά γενήκανε όλα όπως τα είχε πει ο άγγελος στον Ζαχαρία, κ' ένοιωσε πως απόμεινε βαρεμένη η Ελισσάβετ, κ' έκρυβε τον εαυτό της πέντε μήνες. Και σαν ήρθε ο καιρός να γεννήσει, γέννησε αρσενικό. Και σαν τ' ακούσανε οι γειτόνοι κ' οι συγγενείς της, πήγανε και τη συγχαρήκανε. Κ' ύστερα από οχτώ μέρες, πήγανε οι συγγενείς για να κάνουνε την περιτομή του παιδιού και το φωνάξανε με τόνομα του πατέρα του Ζαχαρία. Κ' η μητέρα του είπε: Όχι, θα το βγάλουμε Ιωάννη. Κ' οι άλλοι της είπανε πως κανένας στο σόγι σας δεν έχει αυτό τόνομα. Ρωτούσανε και τον πατέρα του με νοήματα τι θέλει να το βγάλουνε το παιδί. Και κείνος ζήτησε πινακίδι κ' έγραψε: Ιωάννης είναι τόνομά του. Κι' όλοι θαυμάσανε. Τότες άνοιξε μονομιάς το στόμα του κ' η γλώσσα του σάλεψε και μιλούσε και φχαριστούσε το Θεό. Κι' όσοι βρεθήκανε στο σπίτι φοβηθήκανε και διαλαληθήκανε

όσα γινήκανε σ' όλα τα βουνά της Ιουδαίας. Κι' ο Ζαχαρίας φωτίσθηκε από το άγιον Πνεύμα και προφήτεψε κ'είπε: "Βλογημένος νάναι ο Κύριος ο Θεός του Ισραήλ, γιατί θυμήθηκε κ' έστειλε λύτρωση στο λαό του, και σήκωσε απάνω κ' έσωσε το σπίτι του Δαυΐδ του παιδιού του, και δεν ξέχασε τον όρκο που έδωσε στον Αβραάμ τον πατέρα μας. Κ' εσύ, παιδί μου, θα γίνεις προφήτης του Υψίστου, και θα περπατήξεις μπροστά από τον Κύριο για να ετοιμάσεις το δρόμο του και να δώσεις στο λαό του γνώση και σωτηρία, επειδή τον σπλαχνίσθηκε ο Θεός μας και συγχώρησε τις αμαρτίες του, κ' ήρθε απάνω μας ανατολή από ψηλά, για να φωτίσει εκείνους που κάθονται στο σκοτάδι και στον ίσκιο του θανάτου, και να οδηγήσει τα πόδια μας σε δρόμο ειρήνης". Και το παιδί μεγάλωνε και δυνάμωνε το πνεύμα του, και ζούσε στις ερημιές, ως τη μέρα που φανερώθηκε και κήρυχνε στους Ισραηλίτες (Λουκ. α', 5-80).

Στα δεκαπέντε χρόνια από τη μέρα που βασίλεψε στη Ρώμη ο Τιβέριος, τον καιρό που ήτανε ηγεμόνας της Ιουδαίας ο Πόντιος Πιλάτος κ' ήτανε τετράρχης της Γαλιλαίας ο Ηρώδης, γίνηκε λόγος του Θεού στον Ιωάννη το γυιο του Ζαχαρία, που ζούσε στην έρημο, και πήγε στα περίχωρα του Ιορδάνη κηρύχνοντας να μετανοούνε και να βαπτίζονται για να συγχωρηθούνε οι αμαρτίες τους. Κ' έλεγε σε κείνους που πηγαίνανε να βαπτισθούνε: "Γεννήματα της οχιάς, ποιος σας έδειξε να φύγετε από την οργή που έρχεται καταπάνω σας; Κάνετε λοιπόν καρπούς άξιους της μετάνοιας, και μην πιάνετε και λέτε: εμείς έχουμε πατέρα τον Αβραάμ. Γιατί σας λέγω πως ο Θεός μπορεί από τούτα τα λιθάρια να αναστήσει παιδιά του Αβραάμ. Και το τσεκούρι είναι κιόλας κοντά στη ρίζα των δέντρων• κάθε δέντρο που δεν κάνει καρπό καλό κόβεται και ρίχνεται στη φωτιά". Μια μέρα καθότανε ο Ιωάννης με τους μαθητάδες του Ανδρέα κ' Ιωάννη, κ' είδανε τον Χριστό από μακριά. Τότε γύρισε ο Πρόδρομος και τους λέγει: "Να το αρνί του Θεού που σηκώνει απάνω του τις αμαρτίες του κόσμου". Κ' οι δυο μαθητές του ακολουθήσανε τον Χριστό.

Μετά καιρό έστειλε ο Πρόδρομος δυο μαθητές του να ρωτήσουνε τον Χριστό: "Εσύ είσαι αυτός που θάρθει, ή άλλον περιμένουμε;" Και τόκανε αυτό για να φανεί πως ο Χριστός ήτανε ο Μεσσίας. Την ώρα που πήγανε, ο Χριστός είχε γιατρέψει πολλούς αρρώστους. Και σαν τον ρωτήσανε αν είναι αυτός ο Μεσσίας ή περιμένουνε άλλον, τους αποκρίθηκε: "Πηγαίνετε και πέστε στον Ιωάννη όσα είδατε κι' όσα ακούσατε• τυφλοί βλέπουνε, κουτσοί περπατούνε, λεπροί καθαρίζονται, κουφοί ακούνε, νεκροί αναστήνονται, φτωχοί παίρνουνε ελπίδα. Κ' είναι καλότυχος όποιος δεν θα σκανδαλισθεί για μένα και θα με πιστέψει". Σαν φύγανε οι μαθητές του Ιωάννη, ο Χριστός γύρισε κ' είπε στους Ιουδαίους για τον Ιωάννη: "Τι βγήκατε να δήτε στην έρημο; Κανένα καλάμι που να το σαλεύει ο άνεμος; Τι βγήκατε να δήτε; Κανέναν άνθρωπο ντυμένον με μαλακά ρούχα; Να, όλοι είναι ντυμένοι μ' ακριβά και μαλακά

ρούχα κάθονται στα παλάτια. Τι βγήκατε λοιπόν να δήτε; Κανέναν προφήτη; Ναι, σας λέγω, και περισσότερο από προφήτη. Γι' αυτόν είναι γραμμένο: "Να, εγώ στέλνω τον άγγελό μου πριν από το πρόσωπό σου που θα ετοιμάσει το δρόμο σου μπροστά σου". Λοιπόν σας λέγω, κανένας προφήτης απ' όσους γεννήσανε γυναίκες δεν είναι μεγαλύτερος από τον Ιωάννη τον βαπτιστή" (Λουκ. γ', 1-9 και ζ', 18-28).

Έναν τέτοιο άγιο δεν έχουμε καιρό να γιορτάσουμε. Έχουμε όμως καιρό να γιορτάζουμε και να κάνουμε φαγοπότια όπως έκανε ο Ηρώδης, σε καιρό που πεινάνε χιλιάδες αδέρφια μας. Απάνω σ' ένα τέτοιο φαγοπότι μαρτύρησε ο Πρόδρομος, κι' αυτή την ιστορία την ξέρουνε όλοι. Αυτός ο τύραννος, για να γίνει τετράρχης της Ιουδαίας, σκότωσε πολλούς εχθρούς του. Στον καιρό του ο κόσμος είχε γεμίσει από σκοτωμό και σκληροκάρδια. Οι λεγεώνες της Ρώμης σφαζόντανε μεταξύ τους. Ο Καίσαρας, ο Πομπήιος, ο Αντώνιος, ο Οκτάβιος, ο Βρούτος, ο Κάσσιος πολεμούσανε ο ένας καταπάνω στον άλλον για το ποιος θα εξουσιάζει την οικουμένη. Οι πιο μικροί σατράπες, σαν τον Ηρώδη, τρωγόντανε κι' αυτοί μεταξύ τους και κολλούσανε σ' ένα δυνατόν ο καθένας. Ο Ηρώδης ήτανε φίλος με τον Αντώνιο που πήρε στην εξουσία του την Ασία ύστερα από τη μάχη που έγινε στους Φιλίππους. Σαν σκότωσε όλους τους εχθρούς του, απόμεινε ένας μοναχός που τον λέγανε Υρκανό κ' ήτανε αρχιερέας, μα έκρυβε πονηρά την έχθρητά του ως να μπορέσει να τον ξαποστείλει κι' αυτόν στον άλλον κόσμο. Στην πονηριά ήτανε τέτοιος, που ο Χριστός τον έλεγε πονηρή αλεπού. Μα η πεθερά του Ηρώδη Αλεξάνδρα, που ήτανε κόρη του Υρκανού, κατάλαβε τον κακό σκοπό του, κ' έγραψε στη βασίλισσα της Αιγύπτου την Κλεοπάτρα και την παρακαλούσε να μιλήσει στον Αντώνιο τον εραστή της για το γυιο της τον Αριστόβουλο. Κείνες τις μέρες πήγε στην Ιερουσαλήμ ένας φίλος του Αντωνίου λεγόμενος Δήλιος. Και σαν είδε τον Αριστόβουλο και την αδελφή του Μαριάμη, απόμεινε σαστισμένος απ' την εμορφιά τους, κ' είπε στην Αλεξάνδρα να στείλει στο μασκαρά τον Αντώνιο τις ζωγραφιές τους. Σαν τις είδε ο Αντώνιος, πολύ ευχαριστήθηκε κ' έγραψε να του στείλουνε τον Αριστόβουλο. Μα ο Ηρώδης, που είχε μυρισθεί τα σχέδια της Αλεξάνδρας, έγραψε στον Αντώνιο πως αν έφευγε από την Ιερουσαλήμ ο Αριστόβουλος, θα γινόντανε ταραχές κι' ακαταστασίες. Την Αλεξάνδρα την πρόσταξε να κάθεται στην Ιερουσαλήμ, για να βλέπει τι κάνει, Γι' αυτό και κείνη έγραψε και παραπονιότανε στην Κλεοπάτρα, που της μήνυσε να πάρει τον Αριστόβουλο και να πάγει στην Αίγυπτο. Για να ξεφύγει λοιπόν από τα νύχια του Ηρώδη, είπε και φτιάξανε δυο σεντούκια και στόνα μπήκε αυτή και στ' άλλο ο Αριστόβουλος. Αλλά τους πρόδωσε στον τύραννο ένας υπηρέτης του, και τους πιάσανε και τους πήγανε στην Ιερουσαλήμ. Ο Ηρώδης έκανε πως τους συγχώρησε, μα σε λίγον καιρό βρήκε ευκαιρία να εκδικηθεί. Μια βραδιά η Αλεξάνδρα τον προσκάλεσε σ' ένα συμπόσιο που έκανε στην Ιεριχώ, κι' αυτός προσκάλεσε τους φίλους του να κολυμπήσουνε στις θαυμαστές γούρνες που είχε κανωμένες για να διασκεδάζει, κι' αυτοί εκεί που

κολυμπούσανε και παίζανε μεταξύ τους, πνίξανε το δυστυχισμένο τον Αριστόβουλο. Ο Ηρώδης έκανε πως πικράθηκε πολύ κ' έθαψε τον Αριστόβουλο με μεγάλη πομπή, μα ο κόσμος ήξερε πως αυτός τον σκότωσε.

Όλη η ζωή του στάθηκε γεμάτη από φονικά και ραδιουργίες. Στο τέλος αρρώστησε και σκουλήκιασε το κορμί του, και πέθανε ύστερα από μεγάλη αγωνία στο 2 μ.Χ. Ανάμεσα στα τερατουργήματα που έκανε ήτανε κ' η σφαγή των 14.000 νηπίων κατά τη Γέννηση του Χριστού, κι' ο αποκεφαλισμός του Προδρόμου, σ' ένα συμπόσιο που έκανε, κ' η γυναίκα του αδελφού του Φιλίππου, Ηρωδιάδα, έβαλε την κόρη της Σαλώμη και χόρεψε μπροστά του γυμνή. Και τόσο ενθουσιάσθηκε ο τύραννος από το χορό, που έταξε στη Σαλώμη να της δώσει το μισό βασίλειό του. Μα εκείνη, δασκαλεμένη από τη μάνα της, που εχθρευότανε τον Ιωάννη επειδή τη μάλωνε γιατί ζούσε με τον αδελφό του ανδρός της, του ζήτησε το κεφάλι του Προδρόμου. Ο Ηρώδης στεναχωρήθηκε, γιατί κατά βάθος κι' αυτό το θηρίο σεβότανε τον Ιωάννη για άγιο, και μαζί μ' αυτό φοβότανε και τον κόσμο που τιμούσε τον Ιωάννη σαν προφήτη. Επειδή όμως είχε πάρει όρκο, έστειλε ένα στρατιώτη και τον αποκεφάλισε μέσα στη φυλακή, κ' η Σαλώμη έφερε το κεφάλι

και τόβαλε απάνω στο τραπέζι, σ' ένα ματωμένο δίσκο. Και τότε, εκείνη η φρενιασμένη τίγρη ευχαριστήθηκε και τρύπησε τη γλώσσα του με μια βελόνα για να την εκδικηθεί, επειδή ολοένα έλεγε: "Μετανοείτε!". Και, ω του θαύματος, μόλις τρύπησε τη γλώσσα του η πόρνη, μίλησε κ' είπε πάλι: "Μετανοείτε!"

Αυτά γινήκανε μέσα σ' ένα ασβολερό φρούριο που το λέγανε Μαχαιρούντα, στα βουνά της Περσίας. Το αγιασμένο λείψανο πρόσταξε ο Ηρώδης να το θάψουνε μαζί με το κεφάλι, μα η Ηρωδιάδα ζήτησε να θάψουνε την κεφαλή χωριστά, από το φόβο της μην κολλήσει με το κορμί και ζωντανέψει και σηκωθεί απάνω. Οι μαθητές του Ιωάννου πήγανε νύχτα και κλέψανε το σώμα του και το θάψανε σ' άλλο μέρος. Αυτό το μακάριο τέλος έλαβε για την αλήθεια ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, το χελιδόνι που έφερε την άνοιξη στον αμαρτωλό τον κόσμο οπού τον έδερνε χειμώνας βαρύς.

Από τους μαθητάδες του, δυο πήγανε με τον Χριστό, κι' άλλοι απομείνανε χωρισμένοι από τον Χριστό και κάνανε μίαν αίρεση που λεγότανε Προδρομίτες, κι' από τον Ιορδάνη έφταξε ως το Χουσιστάν της Περσίας, και βρίσκονται ακόμα. Οι ίδιοι λένε τους εαυτούς τους Ναζωραίους, κ' οι μωχαμετάνοι τους λένε Σαβί. Πιστεύουνε πως ο Ιωάννης είναι ο πιο μεγάλος προφήτης και πως ο Θεός θα στείλει ένα θεάνθρωπο που τον λένε Μαντάι Ιαχία, που θα πει Λόγος της ζωής, για τούτο τους λένε και Μανταίους. Γι' αυτόν τον θεάνθρωπο διδάσκουνε πως βαπτίσθηκε από τον Πρόδρομο και πως έζησε λίγον καιρό στον κόσμο και πως έκανε θαύματα και πως σταυρώθηκε, ωστόσο δεν παραδέχονται πως αυτός είναι ο Χριστός. Έχουνε κάποια ιερά βιβλία με τ' όνομα Λόγοι της ζωής, τους Ψαλμούς, ένα άλλο βιβλίο που το λένε Ζεβούρ που λένε πως είναι πολύ αρχαίο γραμμένο από τον Αδάμ σε γλώσσα χαλδαϊκή, κι' ακόμα ένα που το λένε Διβάν. Συμπαθούνε τους χριστιανούς, μα εχθρεύονται τους μωχαμετάνους.

Κόντογλου Φώτη, 2000, Γίγαντες Ταπεινοί, Εκδ. Ακρίτας, Αθήνα